

Rapportage Verkennend en Karterend Booronderzoek Archeologie

Plangebied

Winklerlaan 365, verzorgingshuis Careyn
te Utrecht, gemeente Utrecht

Opdrachtgever

Buro Ontwerp & Omgeving
ir. Bram Nieuwenhuis, stedenbouwkundige
t. 06 - 44 62 65 52
b.nieuwenhuis@ontwerpenomgeving.nl

Projectnummer

151037

Opdrachtgever

Kenmerk

EKU/DIR/HAMA/150910

Eindredactie/kwaliteitscontrole
Drs. E.E.A. van der Kuijl

Paraaf

Datum

18-12-2015

Project : IVO Archeologie Plangebied Winklerlaan 365 (Careyn) te Utrecht
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/150910

Colofon

Opdrachtgever Buro Ontwerp & Omgeving

Project Inventariserend Veldonderzoek Archeologie Plangebied Winklerlaan 365, verzorgingshuis te Utrecht

Projectnummer 151037

Titel Rapportage Verkennend en Karterend Booronderzoek Archeologie Plangebied Winklerlaan 365, verzorgingshuis te Utrecht

Datum en versie 18-12-2015, versie 2.0 (definitief)

Auteurs drs. E.E.A. van der Kuijl en drs. L. Nijdam (ArGeoBoor)

Redactie Drs. E.E.A. van der Kuijl – Hamaland Advies

Afbeelding voorzijde: Luchtfoto (bron: Archis 3, Luchtfoto 2014 (Kadaster - PDOK).

Inhoud

Samenvatting.....	4
1. Inleiding	6
1.1 Inleiding en onderzoekskader	6
1.2 Doel en vraagstelling van het inventariserend veldonderzoek	6
1.3 Administratieve gegevens	7
2 Resultaten van het veldwerk.....	8
2.1 Methode	8
2.2 Resultaten	8
3 Conclusie en aanbeveling.....	12
3.1 Conclusie	12
3.2 Selectieadvies	12
3.3 Voorbehoud.....	12
3.4 Selectiebesluit	12
Gebruikte literatuur	13
BIJLAGEN	14

Samenvatting

Hamaland Advies heeft in opdracht van Buro Ontwerp & Omgeving in eerste instantie een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Winklerlaan 365, verzorgingstehuis Careyn te Utrecht. De ontwikkeling voorziet in de sloop van het bestaande verzorgingstehuis en de realisatie van vier appartementblokken met in totaal 197 appartementen, waarvan 35 servicewoningen/aanleunwoningen en 162 drie kamerappartementen. De maximale verstoringsdiepte van de appartementen is tot 3 meter onder maaiveld. Het plangebied bestaat uit de vier appartementencomplexen met omliggende tuin, met een gezamenlijk oppervlak van ca. 19.925m².

Op de archeologische waardenkaart van gemeente Utrecht (2009) heeft een deel van het plangebied een archeologische verwachting en een deel heeft geen verwachting. In het deel zonder verwachting hoeft geen onderzoek verricht te worden. In het deel met archeologische verwachting dient archeologisch vooronderzoek uitgevoerd te worden om risico's in kaart te brengen voor bodemingrepen vanaf 1.000m² en dieper dan 50cm onder maaiveld.

Het bureauonderzoek toonde aan dat het plangebied een verwachting heeft op archeologische resten uit de periode in de prehistorie en vanaf de Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd. Het plangebied is in 1981 deels bebouwd. Archeologische resten uit de prehistorie worden verwacht op het pleistocene zand op een diepte van ca. 1,50m-mv. Er was geen bewoning mogelijk in het veen en de klei. Hier worden offsite-resten vanaf de IJzertijd tot en met de Vroege Middeleeuwen verwacht vanaf ongeveer 1,2m-mv op het veen en de komafzettingen van de Vecht/Oude Rijn. Het veen is ontgonnen in de Late Middeleeuwen. De archeologische laag bestaat meestal uit een vermenging van onder meer kleine fragmenten aardewerk, houtskool en bot met het oorspronkelijke substraat. De meeste typen archeologische resten (bot, houtskool, aardewerk, metaal) zullen door de natte en zuurstofloze condities goed zijn geconserveerd.

Voor een verkennend booronderzoek volstaan 6 boringen per hectare in relatie tot de omvang van het plangebied (19.925m²) zijn dit minimaal 13 boringen. Op basis van het telefonisch overleg met mw. L. Bruning van gemeente Utrecht d.d. 28-09-2015 is afgesproken om de gehele zuidelijke helft van het plangebied (groene gebied incl. het witte boogvormige deel binnen de locatie, zie bijlage 1) door middel van boringen te onderzoeken. Dit betekent dat er in eerste instantie minimaal 8 verkennende boringen worden gezet. Bij een intacte bodem wordt direct opgeschaald naar karterende boringen (20 boringen per hectare). Bij een volledig intacte bodem worden er maximaal 26 karterende boringen extra gezet.

Het bureauonderzoek en het Plan van Aanpak van het booronderzoek zijn op 1 oktober 2015 door Archeologie Utrecht getoetst en akkoord bevonden¹. In aanvulling hierop is het verkennend booronderzoek uitgevoerd, waarvan de resultaten in deze rapportage worden gepresenteerd. Dit rapport is een aanvulling op het rapport van het bureauonderzoek en het Plan van Aanpak (Van der Kuijl, et al, 2015).

Resultaten verkennend booronderzoek

Uit de resultaten van het verkennend en karterend booronderzoek blijkt dat het merendeel van het plangebied bestaat uit A-C profielen die ontstaan zijn bij de bouw van het verzorgingstehuis en de aanleg van de tuin, de parkeerplaatsen en de ontsluitingsweg van het verzorgingstehuis. In het centrale deel van het plangebied bevindt zich een intacte bodem met podzolgronden en op de flank daarvan een oud akkercomplex, maar bewoningslagen of relevante archeologische indicatoren ontbreken.

Selectieadvies

Op grond van de grote mate van bodemverstoring en het ontbreken van concrete aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen, adviseren wij om geen vervolgonderzoek in het plangebied uit te voeren.

Voorbehoud

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Met nadruk wijst Hamaland Advies erop dat dit selectieadvies nog niet betekent dat reeds bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende

¹ Schriftelijke mededeling per mail van mw. L. Bruning, d.d. 01-10-2015.

activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen namelijk eerst moeten worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Utrecht), die vervolgens een selectiebesluit neemt. Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het aantreffen dan wel vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen.

Selectiebesluit

Het conceptrapport en het selectie advies zijn op 16 december 2015 beoordeeld door het bevoegd gezag en diens adviseur, mw. L. Bruning, gemeentelijk archeoloog van de gemeente Utrecht.² De rapportage van het IVO-O op de Winklerlaan 365 in Utrecht is akkoord. Het bevoegd gezag neemt het advies uit het rapport over en geeft het plangebied vrij voor archeologie. Een archeologievergunning hoeft niet aangevraagd te worden en een vervolgonderzoek is niet nodig.

Verder dient te allen tijde bij het afgeven van een omgevingsvergunning de wettelijke meldingsplicht (ex artikel 53 Monumentenwet 1988) kenbaar te worden gemaakt, om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen. Deze aangifte dient plaats te vinden bij de gemeentelijke archeologische dienst van Utrecht (archeologie@utrecht.nl).

² Mail van mw. L. Bruning, gemeentelijk archeoloog van 16 december 2015

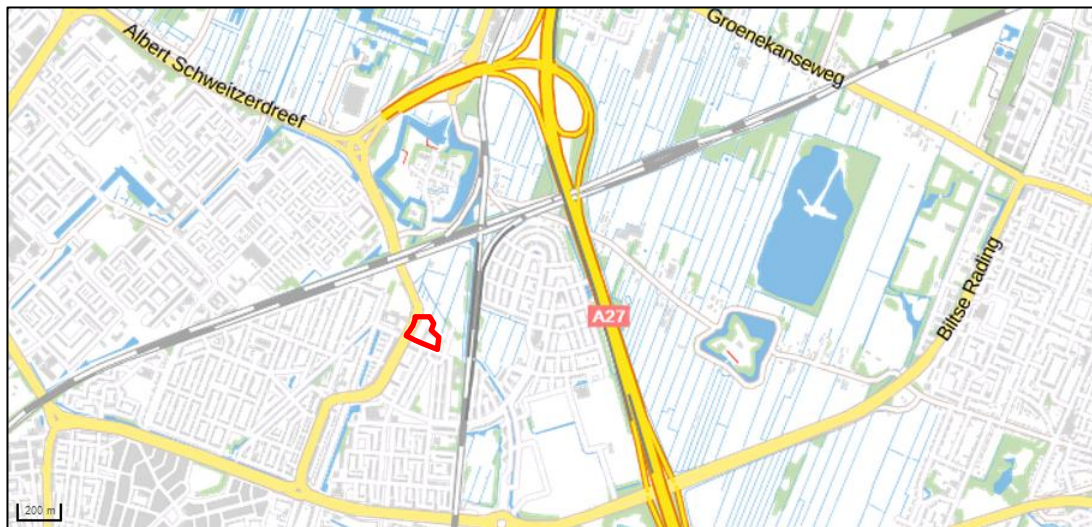
1. Inleiding

1.1 Inleiding en onderzoekskader

Hamaland Advies heeft in opdracht van Buro Ontwerp & Omgeving een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Winklerlaan 365, verzorgingshuis te Utrecht. De ontwikkeling voorziet in de sloop van het bestaande verzorgingstehuis en de realisatie van vier appartementblokken met in totaal 197 appartementen, waarvan 35 servicewoningen/aanleunwoningen en 162 drie kamerappartementen. De maximale verstoringsdiepte van de appartementen is tot 3 meter onder maaiveld. Het plangebied bestaat uit de vier appartementencomplexen met omliggende tuin, met een gezamenlijk oppervlak van ca. 19.925m².

Omdat met de nieuwe ontwikkeling de vrijstellingsgrens overschreden wordt, is door Hamaland Advies een KNA conform Bureauonderzoek en Verkennend Booronderzoek uitgevoerd. Het bureauonderzoek en het Plan van Aanpak van het booronderzoek zijn op 1 oktober 2015 getoetst en akkoord bevonden. In aanvulling hierop is het verkennend en karterend booronderzoek uitgevoerd, waarvan de resultaten in deze rapportage worden gepresenteerd.

Het bevoegd gezag, de gemeente Utrecht en diens adviseur, mw, L. Bruning (gemeentelijk archeoloog), hebben de resultaten van het veldonderzoek op 16 december 2015 getoetst en onderschreven.

Afbeelding 1: Topografische kaart met de situering van het plangebied in het rode kader (bron: Archis3, Topografie – kleur, BRT Achtergrondkaart)

1.2 Doel en vraagstelling van het inventariserend veldonderzoek

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het verkrijgen van inzicht in de bodemopbouw en de eventueel te verwachten archeologische waarden.

De volgende onderzoeksvragen uit het Plan van Aanpak zullen, indien mogelijk, beantwoord worden:

1. Wat is de bodemopbouw ter plaatse?
2. Is sprake van een intacte bodem en/of waar is deze verstoord?
3. In geval dat er archeologische resten aanwezig zijn, kunnen uitspraken worden gedaan over de aard, omvang, kwaliteit en locatie (horizontaal en verticaal) ervan?
4. In welke mate stemmen de resultaten overeen met de verwachtingen?
5. In welke mate bevestigen de resultaten de bevindingen van onderzoek in de omgeving?
6. Is op grond van de onderzoeksresultaten vervolgonderzoek noodzakelijk en zo ja, in welke vorm?

1.3 Administratieve gegevens

Tabel 1: Gegevens projectgebied

Opdrachtgever				Dhr. ir. Bram Nieuwenhuis, Buro Ontwerp & Omgeving			
Onderzoekscodes gemeente Utrecht				WIL1			
Projectnaam				Plangebied Winklerlaan 365, verzorgingshuis te Utrecht			
Uitvoerder, Beheer en plaats documentatie				Hamaland Advies, Ambachtsweg 9b, 7021 BT Zelhem			
Bevoegd gezag				Gemeente Utrecht			
Provincie, Gemeente, Plaats				Utrecht, Utrecht, Utrecht			
Adres en Toponiem				Winklerlaan 365			
Kaartblad				31H			
x, y coördinaten ³				Centrum	137987, 457956		
NO	138051, 458015	NW	137947, 458046	ZO	138059, 457873	ZW	137893, 457945
Hoogte plangebied ⁴				0,5 – 2,2m +NAP			
CMA/AMK Status en nr. ⁵				n.v.t.			
Kadastrale gegevens ⁶				Gemeente Utrecht, sectie L Perceel 1030 en delen van 1283, 2295			
CIS code/Archis Onderzoekmeldingsnummer ⁷				3297968100			
Oppervlakte plangebied ⁸				19.925m ²			
Oppervlakte onderzoeksgebied				12.000m ²			
Huidig grondgebruik ⁹				Bebouwing, bestrating, tuin en erf			
Toekomstig grondgebruik ¹⁰				Woningbouw, bestrating, tuin en erf			
Geomorfologie ¹¹ (Extrapolatie)				2M14 Vlake van ten dele verspoelde dekzanden (vervlakt door 3K14 Dekzandrug veen en/of overstromingsmateriaal)			
Bodemtype ¹² (Extrapolatie)				pRn59 Leek-/Woudeerdgrond, zavel			
Grondwatertrap ¹³ (Extrapolatie)				III			
Geologie ¹⁴				Formatie van Echteld op Formatie van Bostel			
Periode				Prehistorie t/m Nieuwe Tijd			

³ Archis3, via <https://archis.cultureelerfgoed.nl>

⁴ <http://ahn.maps.arcgis.com/>

⁵ Archis3, via <https://archis.cultureelerfgoed.nl>

⁶ Archis3, Adressen gebouwen en percelen

⁷ Archis3, via <https://archis.cultureelerfgoed.nl>

⁸ Opmeting door R.de Graaf met <http://www.arcgis.com/>

⁹ Opmeting door R.de Graaf met <http://www.arcgis.com/>

¹⁰ Archis 3, Luchtfoto 2014 (Kadaster - PDOK)

¹¹ Archis3 geomorfologische kaart 2008

¹² Archis3 bodemkaart 2006

¹³ Archis3 bodemkaart 2006

¹⁴ Geologische kaart (Wansleebe 1982) i.c.m. B31H0304 <https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens>

2 Resultaten van het veldwerk

2.1 Methode

Het verkennend en karterend booronderzoek zijn uitgevoerd conform de eisen van de KNA versie 3.3, specificatie VS03 en het door gemeente Utrecht op 1 oktober 2015 geaccordeerde Plan van Aanpak (Van der Kuijl, 2015)¹⁵.

In totaal zijn in het plangebied op 1 oktober 2015 door E.E.A. van der Kuijl (senior KNA archeoloog) en L. Nijdam (fysisch geograaf) 24 boringen geplaatst. De verkennende boringen zijn tot minimaal 2m-mv gezet met een edelmanboor met een boordiameter van 7 cm. Alle boringen zijn doorgezet tot minimaal 25 cm in de natuurlijke afzettingen, waarbij een maximale boordiepte werd behaald van 320 cm-mv. De karterende boringen zijn vanwege de puinhoudende bovengrond met behulp van megaboor van 12 cm gezet in plaats van 15 cm. De boringen zijn zoveel mogelijk gezet ter plaatse van groenstroken en bosschages op plaatsen waar geen kabels en leidingen lagen. De boringen zijn met behulp van een driehoeksgrid (15/25) zo gelijkmatig mogelijk over het plangebied verdeeld. De exacte boorlocaties zijn met behulp van een GPS ingemeten (x-, y- en z-waarden). De boorgegevens zijn in een veldcomputer (handheld) ingevoerd.

Het opgeboorde sediment is in het veld zintuiglijk beoordeeld en bodemkundig beschreven conform de NEN 5104 en de bodemclassificatie volgens De Bakker en Schelling (1989). Het kalkgehalte van de kleibodems is gecontroleerd met behulp van een NaCl oplossing. De afzonderlijke bodemlagen zijn gezeefd over een metalen zeef met een maaswijdte van 3 mm (bij zand) en versneden (bij klei en zavel) en geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals fragmenten vuursteen, aardewerk, houtskool, verbrande leem, bot etc.

2.2 Resultaten

Geologie en bodem

Voor de ligging van alle boorpunten wordt verwezen naar Bijlage 3. De resultaten van de boringen (de boorbeschrijvingen) zijn opgenomen in Bijlage 4. In eerste instantie is conform het Plan van Aanpak een verkennend booronderzoek verricht. Nadat bleek dat in een deel van het plangebied sprake was van een intacte bodemopbouw zijn aanvullende karterende boringen gezet. Bij het bespreken van de resultaten worden de verkennende en karterende boringen gelijktijdig besproken.

Resultaten Verkennend Booronderzoek

De boringen 3, 4, 8 en 10 t/m 12 in de verkennende fase zijn voortijdig gestuit op puin. De overige boringen konden worden doorgezet tot in de top van het aanwezige dekzand. Onder klei- en veenlagen zijn in de boringen 1 en 9 intacte podzolgronden aangetroffen, waardoor hier conform Plan van Aanpak een karterend onderzoek heeft plaatsgevonden. In boring 9 werden daarnaast kiezels aangetroffen in de top van het veen waardoor de laag deed denken aan een bewerkte laag. In boring 6 zijn puinspijkels aangetroffen in een sterk siltige zandlaag en in boring 7 in een sterk zandige kleilaag. Omdat het mogelijk om een oude cultuurlaag of akkerlaag ging, zijn ook hier karterende boringen gezet om eventuele vindplaatsen aan te kunnen tonen.

Op basis van de resultaten van het verkennend booronderzoek zijn karterende boringen gezet rondom de boringen 1, 6, 7 en 9.

Verkennde boring	Karterende boringen
1	22, 23, 24
6	19, 20 (gestuit op puin), 21
7	16 (gestuit op puin), 17, 18
9	13, 14, 15

¹⁵ Beoordeling door mw. L. Bruning.

Bodemopbouw (verkennend en karterend booronderzoek)

Algemeen

In het plangebied komen van beneden naar boven de volgende bodemlagen voor:

Dekzand

De ondergrond in het plangebied bestaat uit matig fijn, zwak siltig dekzand (Formatie van Bostel, Laagpakket van Wierden). Binnen het dekzandpakket is een aanzienlijk reliëf aangetroffen. De top van het intacte dekzand varieert van 0,73 m –NAP (2,5 m-mv) in boring 13 en 0,48 m +NAP (1,0 m-mv) in boring 17. Daar waar het dekzand relatief laag voorkomt en waar zich later veen heeft gevormd, zijn nog intacte podzolgronden aanwezig. Het gaat om het centrale deel van het plangebied dat in gebruik is als tuin van het verzorgingstehuis (boringen 1, 9, 13, 14 en 24). In boring 15 is de bodem geroerd tot in de top van het dekzand, maar waarschijnlijk lag hier ook veen. Hetzelfde geldt voor boring 23. In de overige boringen zijn in het dekzand geen podzolgronden aangetroffen en is sprake van A-C profielen. In de boringen 2, 5, 6, 7, 17 ligt op het zand een sterk siltige zandlaag of een sterk zandige kleilaag. Er heeft hier door graven, ploegen en spitten vermenging (deels in de voormalige bouwvoor) plaatsgevonden tussen komklei en het dekzand. Hierbij zijn de podzolgronden opgenomen in de verspitte lagen.

Basisveen Laagpakket

Veen dat zich direct op de pleistocene ondergrond heeft gevormd wordt gerekend tot het basisveen. In de boringen 1, 9, 13, 14, 22 en 24 is deze veenlaag aangetroffen. De veenlaag is 15 tot 70 cm dik. Het veen is veraard, wat erop wijst dat het een tijd aan de oppervlakte heeft gelegen. De aanwezigheid van kleine stukjes hout zijn een aanwijzing dat het waarschijnlijk gaat om bosveen.

Komklei (Formatie van Echteld)

In het plangebied komt deels op het veen en deels op het dekzand een kalkloze matig zware, grijze kleilaag voor. De kleilaag heeft ter plaatse van de dekzandkop een sterke bijmenging met dekzand en is deels opgenomen in de bouwvoor. De grens tussen de klei en het dekzand is scherp en de top van het dekzand is sterk aangetast. Dit lijkt het gevolg te zijn van een combinatie van grondbewerking en natuurlijke erosie. De komklei is afgezet in het komgebied van de Kromme Rijn en de Vecht vanuit het zuidwesten. Dit zal gebeuren moeten zijn voor de afdamming van de Kromme Rijn bij Wijk bij Duurstede in het jaar 1122 na Chr¹⁶.

Archeologie

De top van het dekzandkop in het gebied is aangetast als gevolg van erosie en grondbewerking. Puinbrokjes, puinspikkels en kolengruis vormen een aanwijzing voor akkerbouw in de Nieuwe Tijd en de moderne tijd. Op de flanken van de dekzandrug zijn nog intacte podzolgronden aanwezig. In de monsters die gezeefd zijn, zijn geen fragmenten bewerkt of onbewerkt vuursteen of houtskoolfragmenten aangetroffen. De kans op de aanwezigheid van vindplaatsen uit de periode van voor de veenvorming wordt klein geacht.

In de boringen 9 en 13 zijn puinspikkels aangetroffen op de top van het veen. De top van het veen kan al bewerkt zijn voordat de komklei werd afgezet. Misschien is dit juist de verklaring voor de inklinking van het veen, waardoor uiteindelijk het veen dermate laag kwam te liggen, dat het gebied overstroomde en de komklei kon worden afgezet. Door het verlagen van het grondwaterpeil (door bemaling vanaf de Late Middeleeuwen of de Nieuwe Tijd) is mogelijk ook de dekzandkop weer boven het veen komen te liggen en werd deze interessant voor bewoning in de Late Middeleeuwen. Mogelijk is er ten tijde van de kleiafzetting op de dekzandkop geakkerd op de dekzandkop en aangrenzend kleigebied. Een stukje leisteen in de klei in boring 14 kan hierop duiden.

De kans op de aanwezigheid van archeologische resten uit de Late Middeleeuwen lijkt vrij groot te zijn. In de boringen zijn echter geen (cultuur)lagen aangetroffen die een directe aanwijzing vormen voor een nederzettingsterrein. Wel lijkt er sprake van bewerking van de top van het veen vóór afzetting van het veen en duidt het stukje leisteen in de klei op activiteiten in de directe omgeving tijdens het afzetten van de kleilaag vóór 1122. De top en de flank van de dekzandrug is in de Nieuwe Tijd nog in gebruik geweest als akker. In het plangebied worden dan ook ontginningssporen verwacht uit de

¹⁶ Berendsen en Stouthamer, 2001.

Middeleeuwen en sporen die samenhangen met het gebruik van de gronden als akker in de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Daarbij kan gedacht worden aan oude verkavelingen, greppels, afvalputjes en brandkuilen.

Op grond van het uitgevoerde verkennend bodemonderzoek kunnen de onderzoeksvragen uit het Plan van Aanpak als volgt beantwoord worden:

1) *Wat is de bodemopbouw ter plaatse?*

De bodemopbouw bestaat uit een laag ophoogzand en kleig zand onder klinkers of een teeltlaag waarin betonpuin, plastic en baksteenpuin voorkomt. Daaronder is sprake van natuurlijke afzettingen die antropogeen beïnvloed zijn. In het plangebied komt deels op het veen en deels op het dekzand een kalkloze matig zware, grijze kleilaag (komklei) voor. De kleilaag heeft ter plaatse van de dekzandkop een sterke bijmenging met dekzand en is deels opgenomen in de bouwvoor. De grens tussen de klei en het dekzand is scherp en de top van het dekzand is sterk aangetast. Dit lijkt het gevolg te zijn van een combinatie van grondbewerking en natuurlijke erosie. Op de flanken van de dekzandrug zijn nog intacte podzolgronden aanwezig. In boring 1, 9, 13, 14, 22 en 24 is een laag Basisveen aangetroffen.

2) *Is sprake van een intacte bodem en/of waar is deze verstoord?*

In boring 1 en 9 zijn intacte podzolen aangetroffen en in boring 6 en 7 zijn intacte cultuur- of akkerlagen aangetroffen uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe Tijd. In de overige boringen is sprake van A-C profielen. De aangetroffen verstoringsdieptes zijn per boring weergegeven in bijlage 6.

3) *In geval dat er archeologische resten aanwezig zijn, kunnen uitspraken worden gedaan over de aard, omvang, kwaliteit en locatie (horizontaal en verticaal) ervan?*

Het doel van het verkennend booronderzoek was het bepalen van de mate van intactheid van de bodemopbouw en het bepalen van de bodemsamenstelling. Hieruit bleek dat er sprake was van grotendeels subrecent verstoorde bodemprofielen als gevolg van de bouw van het verzorgingstehuis (Careyn) en de aanleg van parkeerplaatsen en een tuin. Ter plaatse van de tuin zijn echter ook twee boringen met intacte podzolen aangetroffen en aan de oostzijde van het plangebied, ter plaatse van de paardenweide, is een in twee boringen een intacte akkerlaag of cultuurlaag aangetroffen uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe Tijd. In beide deelgebiedjes zijn karterende boringen gezet om de aan- of afwezigheid van vindplaatsen aan te kunnen tonen. Hieruit blijkt dat er ter plaatse van de intacte podzolen geen aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. De akkerlaag is eveneens beperkt tot de paardenweide en bestaat uit een circa 30 cm dikke iets vuile laag, waarin baksteenspikkels en houtskoolfragmenten aanwezig zijn. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor een vlaknederzetting of een middeleeuws erf.

4) *In welke mate stemmen de resultaten overeen met de verwachtingen?*

De verwachte bodemverstoring door de bouw van het verzorgingstehuis en de inrichting rondom het verzorgingstehuis (parkeerplaatsen, groenvoorzieningen en tuin) is in een groot deel van het plangebied aangetoond. Uitsluitend in centrale deel van het plangebied dat als tuin in gebruik is en de oostelijke randzone van het plangebied dat als paardenweide gebruikt wordt, zijn intacte bodemprofielen aangetroffen. In tegenstelling tot de verwachting uit het bureauonderzoek betreft het geen verspoelde en vervlakte dekzanden, maar is in het centrale deel van het plangebied een intacte dekzandrug aanwezig, waarop een podzolgrond gevormd is. Op de oostelijke flank van deze dekzandrug zijn sporen van landbouwactiviteiten aangetroffen uit de Late Middeleeuwen of Nieuwe Tijd.

5) *In welke mate bevestigen de resultaten de bevindingen van onderzoek in de omgeving?*

Ondanks de hoge archeologische verwachting en de aanwezigheid van meerdere vindplaatsen binnen een straal van 1.000 meter rond het plangebied, zijn er geen concrete aanwijzingen voor menselijke bewoning (een vindplaats) aangetroffen. De hoge verwachting op vindplaatsen uit de periode van de IJzertijd tot en met de Nieuwe Tijd wordt dus niet bevestigd met het onderzoek. Wel zijn er tijdens het karterend onderzoek net als bij het Rietveldcollege (CHO-nr. 19655) intacte podzolbodems aangetroffen en is er sprake van oud

akkerland. Er zijn echter geen aanwijzingen aangetroffen voor een prehistorische vindplaats zoals bij het Rietveldcollege het geval was.

- 6) *Is op grond van de onderzoeksresultaten vervolgonderzoek noodzakelijk en zo ja, in welke vorm?*

Het merendeel van het plangebied bestaat uit A-C profielen die ontstaan zijn bij de bouw van het verzorgingstehuis en de aanleg van de tuin, de parkeerplaatsen en de ontsluitingsweg van het verzorgingstehuis. In het centrale deel van het plangebied bevindt zich weliswaar een intacte bodem met podzolgronden en op de flank daarvan een oud akkercomplex, maar bewoningslagen of relevante archeologische indicatoren ontbreken. Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor een archeologische vindplaats, adviseren wij om geen vervolgonderzoek in het plangebied uit te laten voeren.

Afbeelding 2: Impressie van de onderzoekslocatie. Foto genomen vanaf de Winklerlaan richting het noordoosten.

3 Conclusie en aanbeveling

3.1 Conclusie

Op grond van de onderzoeksresultaten van het verkennend en karterend booronderzoek kan afgeleid worden dat de bodem binnen het overgrote deel van het onderzochte gebied in het subrecente verleden sterk verstoord is tot in de natuurlijke ondergrond (top dekzand). In het centrale deel van het plangebied en aan de oostkant daarvan bevindt zich een intacte dekzandrug waarop podzolgronden zijn gevormd en op de flank daarvan een akkercomplex is ontstaan. Er zijn echter geen concrete aanwijzingen aangetroffen zoals cultuurlagen met archeologische indicatoren of ontcalcite niveaus die wijzen op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Wel zijn het aanwezige basisveen en de top van het dekzandpakket vanaf de Late Middeleeuwen antropogeen beïnvloed. Dit wijst erop dat het plangebied reeds in de Late Middeleeuwen ontgonnen moet zijn.

3.2 Selectieadvies

Op grond van de grote mate van bodemverstoring en het ontbreken van concrete aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen, adviseren wij om geen vervolgonderzoek in het plangebied uit te voeren.

3.3 Voorbehoud

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Met nadruk wijst Hamaland Advies erop dat dit selectieadvies nog niet betekent dat reeds bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen namelijk eerst moeten worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Utrecht), die vervolgens een selectiebesluit neemt.

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het aantreffen dan wel vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen.

3.4 Selectiebesluit

Het conceptrapport en het selectie advies zijn op 16 december 2015 beoordeeld door het bevoegd gezag en diens adviseur, mw. L. Bruning, gemeentelijk archeoloog van de gemeente Utrecht.¹⁷ De rapportage van het IVO-O op de Winklerlaan 365 in Utrecht is akkoord. Het bevoegd gezag neemt het advies uit het rapport over en geeft het plangebied vrij voor archeologie. Een archeologievergunning hoeft niet aangevraagd te worden en een vervolgonderzoek is niet nodig.

Verder dient te allen tijde bij het afgeven van een omgevingsvergunning de wettelijke meldingsplicht (ex artikel 53 Monumentenwet 1988) kenbaar te worden gemaakt, om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen: *“Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij onze minister”*. Deze aangifte dient te gebeuren bij de afdeling Ruimtelijke en Economische ontwikkeling Erfgoed van gemeente Utrecht (via archeologie@utrecht.nl of tel. 030-2860000).

¹⁷ Mail van mw. L. Bruning, gemeentelijk archeoloog van 16 december 2015

Project : IVO Archeologie Plangebied Winklerlaan 365 (Careyn) te Utrecht
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/150910

Gebruikte literatuur

- Bakker, H. de & J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland; de hogere niveaus*. Wageningen.
- Berendsen, H. & J.A. Stouthamer 2001. *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse Delta*, The Netherlands, Assen.
- Berendsen, H.J.A., 2008. *De vorming van het land, inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Assen (Fysische geografie van Nederland).
- Buringh, P., & W. van der Knaap 1952: *De bodemgesteldheid rond de stad Utrecht*. Delen I t/m IV. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Gemeente Utrecht, 2009. *Archeologische Waardenkaart van de gemeente Utrecht. Tekeningnaam VERORARCHMON_0005.dgn, wijziging 8 oktober 2009*
- Gemeente Utrecht, 2014. *Richtlijnen voor archeologisch onderzoek in de gemeente Utrecht*, Versie januari 2014
- Jansen, B., 2011. *Plangebied Gerrit Rietveld College, gemeente Utrecht; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (karterende fase)*, RAAP-rapport 3946, Weesp
- Jansen, 2012: *Plangebied Gerrit Rietveld College te Utrecht, gemeente Utrecht; archeologisch vooronderzoek: een karterend en deels verkennend booronderzoek*, Raap-rapport 4076, Weesp.
- Kuijl, E.E.A. van der, 2015. *Plan van Aanpak Inventariserend verkennend en karterend booronderzoek Winklerlaan 365, verzorgingshuis te Utrecht*. Hamaland Advies. Versie 2.0, 28-09-2015. Zelhem.
- Kuijl, E.E.A. van der, 2015. *Bureauonderzoek Archeologie Plangebied Winklerlaan 365, verzorgingshuis te Utrecht*. Hamaland Advies. Projectnr. 151037. Zelhem.
- Stiboka / Rijks Geologische Dienst, 1977. *Toelichting op de legenda van de geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000*, Wageningen en Hilversum.
- Tol, drs. A. et al., 2012; *Leidraad inventariserend veldonderzoek Deel: karterend booronderzoek*, 4 december 2012, versie 2.0 vastgesteld door het CCvD Archeologie. Gouda.

Project : IVO Archeologie Plangebied Winklerlaan 365 (Careyn) te Utrecht
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/150910

BIJLAGEN

Project : IVO Archeologie Plangebied Winklerlaan 365 (Careyn) te Utrecht
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/150910

Bijlage 1: Plangebied op de archeologische verwachtingskaart met de contouren van de geplande ontwikkeling

Project : IVO Archeologie Plangebied Winklerlaan 365 (Careyn) te Utrecht
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/150910

Project : IVO Archeologie Plangebied Winklerlaan 365 (Careyn) te Utrecht
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/150910

Bijlage 2: Overzicht van geologische perioden en lijst met gebruikte afkortingen

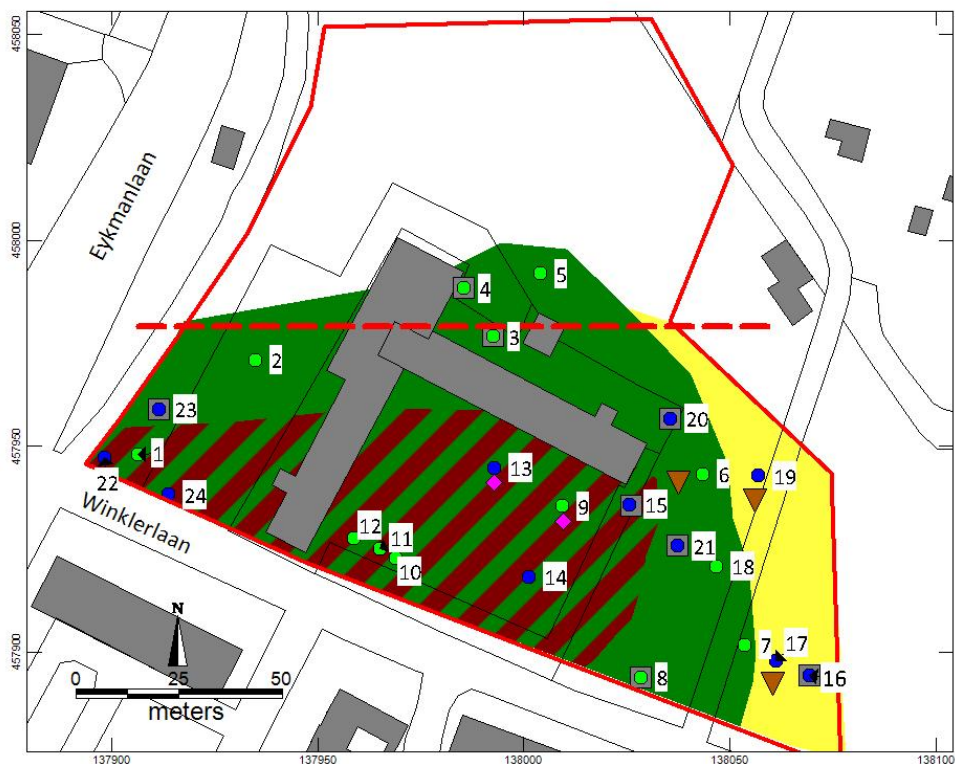
BO	Bureauonderzoek
BO-VOL	meerjarends Veldonderzoek d.m.v. verkennende boringen
BO-K	meerjarends Veldonderzoek d.m.v. katernende boringen
BO-W	meerjarends Veldonderzoek d.m.v. waternende boringen
BO-VOL-K	meerjarends Veldonderzoek d.m.v. verkennende en waternende boringen
BO-VOL-W	meerjarends Veldonderzoek d.m.v. verkennende en waternende boringen
AB	Archeologische Begleiding
AKH	Archeologische Monumenten Kaart
IKAW	nucleaire Kaart Archeologische Wanden
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
ARCHIS	ARCHeologisch Informatie Systeem
BP	Before Present
CAA	Centraal Archeologisch Archief
GLG	Gemiddeld Lagere Gronovolaanstand
GHG	Gemiddeld Hogere Gronovolaanstand
MY	Maatveld
NAP	Nieuw Amsterdams Pail
RGD	Rijks Geologische Dienst
STBOKA	Stichting Bodem Kartering

GHG	Geïnd. Hoogte	Grondwaterstand
MY	Maatveld	
NAP	Nieuw Amsterdams Peil	
RGD	Rijks Geologische Dienst	
STIBOKA	Stichting Bodem Kartering	
Paleolithicum: tot 4800 vC	PALEO	vroeg: 800 - 400 vC LZV middeleeuw: 500 - 250 vC LZM
middeleeuw: 300.000 - 35.000 G14	PALEOV	380.250 - 12 vC LZL
laat: 35.000 G14 - 8000 vC	PALEOM	Romeinse 96: 12 vC - 430 nC ROM
laat: 35.000 G14 - 8000 vC	PALEOL	vroeg: 12 vC - 70 nC ROMV
laat: 35.000 G14 - 8000 vC	PALEOLA	vroeg A: 12 vC - 25 nC ROMVA
laat B: 18.000 G14 - 8800 vC	PALEOLB	vroeg B: 25 - 70 nC ROMVB
Middeelithium: 8800 - 4900 vC	MESO	middeleeuw: 70 - 270 nC ROMM
vroeg: 8800 - 7100 vC	MESOV	middeleeuw A: 70 - 160 nC ROMMA
middeleeuw: 7100 - 6450 vC	MESOM	middeleeuw B: 160 - 270 nC ROMMB
laat: 6450 - 4900 vC	MESOL	middeleeuw C: 270 - 450 nC ROMMC
Neolithicum: 5300 - 2000 vC	NEO	laat A: 270 - 350 nC ROMLA
vroeg: 5300 - 4200 vC	NEOV	laat B: 350 - 450 nC ROMLB
vroeg B: 5300 - 4000 vC	NEOVA	ZME
middeleeuw: 4200 - 2850 vC	NEOVB	vroeg: 450 - 1050 nC VME
middeleeuw A: 5300 - 2850 vC	NEOMA	vroeg A: 480 - 525 nC VMEA
middeleeuw B: 3400 - 2850 vC	NEOMB	vroeg B: 525 - 725 nC VMEB
laat: 2850 - 2000 vC	NEOL	vroeg C: 725 - 900 nC VMEC
laat A: 2850 - 2450 vC	NEOLA	vroeg D: 900 - 1050 nC VMED
laat B: 2450 - 2000 vC	NEOLB	laat: 1050 - 1500 nC LME
Bronstijd: 2000 - 600 vC	BRONS	laat A: 1050 - 1250 nC LMEA
vroeg: 2000 - 1800 vC	BRONSV	laat B: 1250 - 1500 nC LMEB
middeleeuw: 1800 - 1100 vC	BRONSM	Nieuwe tijd: 1500 - heden
middeleeuw A: 1800 - 1500 vC	BRONSMa	A: 1500 - 1650 nC NTA
middeleeuw B: 1500 - 1100 vC	BRONSMb	B: 1650 - 1660 nC NTB
laat: 1100 - 600 vC	BRONSL	C: 1650 - heden NTC
Lijzenijd: 600 - 12 vC	LZ	Onbekend XXX
Metaalbronnen		Steenbronnen
Bron	MBR	Bergsteijn
Goud	MAU	Bergsteijn
Lijzer	MFE	Dijkbaas / gabba / doelder / doelder
Koper	MCU	Grt
Lood	PA	Grt
Hersing	MME	Graniet / gneis
Metaal	MXK	Jaspert / reifert
Zilver of lood legering	MSN	Kalk (deben)
	MAG	Lelsteijn
		Marmar
		Over
Organisch		Steen
Bol, dienik	OGB	Telfer / basalt / lava
Bol, menselijk	OMB	Turfsteen
Bol, onbekend	OXB	Vuursteen
Gaas	OOG	Zandsteen / waarsel
Hout	ODH	Onbekend
Roest / Houkool	OPH	Onbekend
Leer / huld / bont	ODL	Niet van toepassing
Organisch	ODX	—
Organisch, dienik	ODK	Glas
Organisch, menselijk	OMK	Kersmiek
Organisch, plantiering	OPK	Slak
Schelp	ODS	
Spier: katoen / linen / zw / zw	OTF	

Blanc Es, W.A. van, H. Saridaj en P.J. Woltering, 1988. Archeologie in Nederland, de tijd van het bodemarchief. Amsterdam / Amersfoort.

Project : IVO Archeologie Plangebied Winklerlaan 365 (Careyn) te Utrecht
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/150910

Bijlage 3: Boorpuntenkaart

Legenda

- ten noorden van deze lijn was onderzoek niet verplicht
- plangebied
- dekzand met bouwvoor, geen klei- of veenlaag aanwezig, podzolgrond opgenomen in bouwvoor
- boring met een komklei op veen op dekzand met podzolgrond (A+Bh+C horizonten)
- boring met komklei op het dekzand of komklei opgenomen in bouwvoor evenals podzolgrond
- ▼ oude bouwvoor in de top van het dekzand podzolgrond opgenomen in bouwvoor
- ◆ archeologische indicator (puinspikkels/houtskool in de top van het veen)
- boring voortijdig gestuit/geroerd tot in het dekzand
- boorpunt verkennend onderzoek
- boorpunt karterend booronderzoek

Project : IVO Archeologie Plangebied Winklerlaan 365 (Careyn) te Utrecht
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/150910

Bijlage 4: Boorlegenda en boorstaten (los bijgevoegd)

SMART

Boorstatenlegenda

Classificaties volgens de (Lutum+Silt)-Zand-Grind-driehoek

	Grind, siltig
	Grind, zwak zandig
	Grind, matig zandig
	Grind, sterk zandig
	Grind, uiterst zandig
Grind als toevoeging	
	zwak grindig
	matig grindig
	sterk grindig

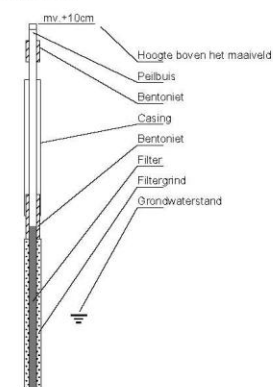
Classificaties volgens de OS-Lutum-(Silt+Zand)-driehoek

	Mineraalarm veen
	Veen, zwak kleilig
	Veen, sterk kleilig
	Veen, zwak zandig
	Veen, sterk zandig
Veen als toevoeging	
	zwak humeus
	matig humeus
	sterk humeus

Laagaan duidingen

	Laag zonder dikte (folie, geodook)
	Proefsleuf (PS)
	Boorgat afgesloten
ww: 15 l	Hoeveelheid werkwater

Peilbuizen

Classificaties volgens de Lutum-Silt-Zand-driehoek

	Klei, zwak siltig
	Klei, matig siltig
	Klei, sterk siltig
	Klei, uiterst siltig
	Klei, zwak zandig
	Klei, matig zandig
	Klei, sterk zandig
Zand	
	Zand, kleilig
	Zand, zwak siltig
	Zand, matig siltig
	Zand, sterk siltig
	Zand, uiterst siltig
Leem	
	Leem, zwak zandig
	Leem, sterk zandig

Bijzondere lagen

	Grind
	Asfalt
	Granulaat
	Slakken
	Tegel
	Bestrating
	Water
	Slib
	Anders

Monsters

	Geroerd grondmonster
	Steekbus

Detectie

Olie/water-reactie

- 1 = zwak
- 2 = matig
- 3 = sterk
- 4 = uiterst

PID waarden

- < 0.2 ppm
- 0.2 - 1.0 ppm
- 1.0 - 2.0 ppm
- 2.0 - 10 ppm
- > 10 ppm

getekend volgens NEN 5104

Project : IVO Archeologie Plangebied Winklerlaan 365 (Careyn) te Utrecht
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/150910

Bijlage 5: Coördinaten boorpunten met hoogtes in meters t.o.v. NAP

Project : IVO Archeologie Plangebied Winklerlaan 365 (Careyn) te Utrecht
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/150910

boorpunt	X	Y	NAP	Top klei	Top veen	Top Zand	oude bouwvoor	Top zand NAP	topklei
verkennd									
1	137908,777	457944,87	1,53		1,7	1,85		-0,32	
2	137938,069	457970,08	1,85	1,5		1,75		0,1	0,35
3	137995,706	457973,52	1,77	gestuit					
4	137988,468	457982,94	1,75	gestuit					
5	138001,851	457989,63	1,12	0,4		0,65		0,47	0,72
6	138049,299	457943,39	1,7			1,35	ja	0,35	
7	138051,502	457903,05	1,1	0,8		1,05		0,05	0,3
8	138029,715	457889,01	1,55	gestuit					
9	138012,639	457934,6	1,7	1,3	1,65	1,9		-0,2	0,4
10	137971,944	457922,45	1,8	gestuit					
11	137967,301	457923,95	1,8	gestuit					
12	137962,931	457926,88	1,8	gestuit					
karterend									
13	138002,056	457943,95	1,77	1,4	1,7	2,5		-0,73	0,37
14	138004,2	457920,05	1,68	1,3	1,65	1,7		-0,02	0,38
15	138031,826	457930,98	1,77			1,8		-0,03	
16	138065,649	457896,42	1,96	gestuit					
17	138056,856	457896,04	1,48			1	ja	0,48	
18	138049,927	457919,97	1,61	1,3		1,5		0,11	0,31
19	138059,572	457939,29	1,17			0,8		0,37	
20	138046,301	457953,51	1,3	gestuit					
21	138044,253	457928,11	1,7		1,3	1,6		0,1	
22	137895,055	457948,7	1,66	1,5	1,7	1,9		-0,24	0,16
23	137911,966	457962,46	1,79			1,4	ja	0,39	
24	137918,207	457932,35	1,9	1,7	2	2,4		-0,5	0,2

Project : IVO Archeologie Plangebied Winklerlaan 365 (Careyn) te Utrecht
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/150910